
Ateneu Barcelonès

TERTÚLIA DITIRÀMBICA
sobre TEMES HUMANS

FILOSOFIA CASUAL
a partir de PEL·LÍCULES,
GRAFISMES o
DISPARADORS ESTRANYS

7.- SOMRIURES INFANTILS, RIALLADES DIABÒLIQUES

De la mà de Blake Edwards *The party*
(1968)

Xavier Cabús

"Ha rigut! Guaita, ha rigut!"
Tothom qui ha tingut nadó en
cabassa instal·lat al dormitori
conjugal ha saltat d'alegria en
veure per primer cop la ganyota a
la boca del seu fill; s'ha de saber
que aquest primer somriure és
sempre un tic automàtic: hi ha una
programació genètica que fa que el
nouvingut reforci el vincle
afalagant els qui el cuiden, sense
que li calgui ni adonar-se'n: així

de potent és l'efecte que el
somriure provoca en nosaltres.

Ara bé: des d'una perspectiva
filogenètica, no hi ha res que
s'assembli tant al riure humà com
l'ensenyar-se les dents dels
mamífers carnívors:

Si el somriure és signe d'amistat
i d'alegria, de fet -com demostra
la diversa temàtica dels acudits
que ens expliquem- el riure més
salvatge ens el provoca entrar en
territoris tabú: la sexualitat, la
mort, els excrements, els acudits
sexistes d'un signe o bé d'un
altre: humor verd i escatològic,
humor negre, humor racista... quan
no és que ens riem directament d'un
conegut -del babau de la colla o
del que acaba de trepitjar la tifa-
: temes que engegarien una reacció
social amb càrrega agressiva si no
fos pel propi riure, el qual té
molta tendència a encomanar-se. El
riure ens obre porta a tocar temes
prohibits: el riure i la vergonya
van sempre de braçet: vaig
ensenyant les dents, però tu saps
que és vergonya. Només amb gent
amiga ens en podem donar el luxe.

Per bé que no és només allò risible
(allò més baix, o psicalíptic o
ridícul) el que ens desperta
l'humor: qualsevol instància
obligatòriament respectable pot
ser objecte de burla: Déu, i
capellans i monges, el rei i els
seus ministres, el cap o el
director a la feina, la sogra de
cadascú. De totes les coses a que
atorquem l'adjectiu "respectable",
n'hi ha una només sobre la que no
admetem riota -potser perquè és
l'única que de debò respectem-:

nosaltres mateixos; per això té doble mèrit qui sap riure's del personatge que li ha tocat o encarna.

Mèrit que, per cert, no es pot reconèixer als sants: en les esglésies cristianes l'humor deu estar proscrit i, siguin de beats com verges, les icones dels altars mostren ganyes torturades: passen per la vall de llàgrimes enyorant la mort tot d'una, per anar a instal·lar-se al cel -on, comptat i debatut, tampoc no s'hi deu riure gaire: que em presentin el pintat que, en presència de son Senyor, gosi esclafir!

Així que la riallada és la ganyota subversiva del diable: ell sí sap de què riu!

Però, i nosaltres?

És un fet que sabem riure, però ho sabem, de què riem? I d'on i per què tenim aquesta gana?

Tema a debatre.

Nota sobre la pel·lícula:

The party ("El guateque", com van batejar-la en l'Espanya franquista), és un clàssic, amb riallades garantides, en el que Peter Sellers treballa a les ordres de Blake Edward (La pantera rosa), amb música de Mancini. Un slapstick, hereu del cinema mut, on el diàleg es resumeix a l'imprescindible. És humor blanc, molt naïf, molt anys 60, tot i que hi ha acudits

racistes i classistes. No sé si avui passaria la censura o si seria cancel·lada per la gent benpensant.

En aquest enllaç hi trobareu informació sobre el film:

https://www.imdb.com/title/tt0063415/?ref=ttm_tt

I en aquest, algunes crítiques:

<https://www.filmaffinity.com/es/film738898.html>